

ქართველი ჰიმნოგრაფები:

იოანე ზოსიმე, *ქება და დიდება ქართულისა ენისაჲ*; ფილიპე ბეთლემი, *ქება ბეთლემისაჲ, ქალწულისაჲ და ძისაჲ*; ბორენა დედოფალი, *"რომელმან-ეგე ..."*

"ქართველოლოგის" ამ ნომერში დაბეჭდილია X საუკუნის ქართველი ჰიმნოგრაფების ორიგინალური ქართული ჰიმნები ინგლისელი ქართველოლოგის დონალდ რეიფილდის თარგმანითურთ. ჰიმნების თარგმანები ჩართულია დონალდ რეიფილდის მონოგრაფიაში - *The Literature of Georgia: A History* (London, 2000). ქვეყნდება მთარგმნელის თანხმობით.

რედაქტორი

Georgian Hymnographers:

Ioane-Zosime, *The Praise and Magnification of the Georgian Language*; Phillip of Bethlehem, *Praise of Bethlehem, the Virgin and the Son*; Borena, *"O Virgin who..."*

In the current issue of *The Kartvelologist* original hymns by Georgian hymnographers of 10th century are presented in Georgian with English translation by English Kartvelologist Donald Rayfield (first published in *D. Rayfield, The Literature of Georgian: A History*, London, 2000). Consented by the Translator.

The Editor

ქება და დიდება ქართულისა ენისაჲ

დამარხულ არს ენაჲ ქართული
დღემდე მეორედ მოსლვისა მესიისა საწამებელად,
რათა ყოველსა ენასა
ღმერთმან ამხილოს ამით ენითა.
და ესე ენაჲ
მძინარე არს დღესამომდე.
და სახარებასა შინა ამას ენასა
ლაზარე ჰრქვიან.
და ახალმან ნინო მოაქცია
და ჰელენე დედოფალმან,
ესე არიან ორნი დანი, ვითარცა მარიამ და მართაჲ.
და მეგობრობაჲ
ამისთვის თქვა,
რამეთუ ყოველი საიდულოჲ
ამას ენასა შინა დამარხულ არს.
და ოთხისა დღისა მკვდარი
ამისთვის თქვა დავით წინამსწარმეტყველმან,
რამეთუ „ათასი წელი -
ვითარცა ერთი დღე“.
და სახარებასა შინა ქართულსა ხოლო, თავსა მათედსა,
წილი ზის, რომელ ასოდ არს.
და იტყვის ყოვლად
ოთხ ათასსა მარაგსა, -
და ესე არს ოთხი დღე,
და ოთხისა დღისა მკვდარი,
ამისთვის მისთანავე დაფლული
სიკვდილითა ნათლისღებისა მისისაჲთა.
და ესე ენაჲ,
შემკული და კურთხეული სახელითა უფლისაჲთა,
მდაბალი და დაწუნებული -
მოელის დღესა მას მეორედ მოსლვასა უფლისასა.
და სასწაულად ესე აქვს:
ას ოთხი წელი
უმეტეს სხვათა ენათა
ქრისტეს მოსლვითგან ვიდრე დღესამომდე.
და ესე ყოველი, რომელი წერილ არს,
ას ოთხი ესე წელი,
და წილი ანბანისაჲ.

Ioane-Zosime

The Praise and Magnification of the Georgian Language

Buried is the Georgian language
As a witness until the day of the second coming,
So that God may examine every language
Through this language.
And so the language
Is sleeping to this day
And in the Gospels this language
Is called Lazarus.
And, on her arrival, Saint Nino converted it
And so did Queen Helen.
So they are two sisters
Like Mary and Martha.
And 'Friendship,'
He [Jesus] said, because
Every secret
Is buried in this language.
And [like Lazarus], lain in the grave four days already.
Therefore David the Prophet spoke,
Saying: 'A thousand years in the sight
Are but as yesterday.'
And in the Georgian Gospels, namely in Matthew,
Is *ts 'ili*, which is a letter,
And it generally means
The number four thousand, -
And these are also the four days
And the man who was dead for four days,
Therefore buried with him
By baptism into death.
And this language,
Beautified and blessed by the name of the Lord,
Humble and afflicted,
Awaits the day of the second coming of the Lord.
And it has this wondrous thing:
Ninety four years
More than other languages
From Christ's coming to this day.
And all this which is written
I have told you as a witness,
This letter, which is the letter *ts 'ili* of the alphabet.

ფილიპე

ქებად ბეთლემისად, ქალწულისად და ძისად
(თავნი იტყვიან „ფილიპე ბეთლემი“)

ფესვთა მათგან ოქროვანთა შემკული ხარ შენ, ქალწულო,
იაკინთე ძოწეული სამოსლად გაქვს, ღმთისმშობლო,
ლამპრითა მით ბრწყინვალითა მიგეგებვით, დედოფალო,
ითხოვე შენ მოტევებად ბრალთა ჩვენთად, დიდებულო!
პატიოსან და წმიდა არს სახლი შენი, სანატრელო,
ეკლესიად ბეთლემისად ცათა მსგავს არს, უბიწოო,
ბუნებათა შემოქმედი ვიცანთ შენგან, ჰოი, ბეთლემო,
ემსგავსე შენ სამყაროთა ზეცისათა, ჰოი, წმიდაო,
თაყვანის ვსცემთ ქვაბსა მაგას დიდებულსა, ჰოი, უხრწნელო.
ლოცვად ჩვენი შეიწირე, ბაგასა მას მწოლარეო,
ეც მოსავთა შენთა პოვნად წყალობისად, სახიერო,
მადლი შენი მფარველ მეყავნ მე, უღირსსა, მოწყალეო,
ითხოვე დღეს თხოვად ჩემი ცოდვილისად, მწყალობელო!

Philip of Bethlehem

Praise of Bethlehem, the Virgin and the Son'

Thou art adorned by the golden roots, O Virgin
Thou hast sapphires and porphyry for thy raiment, mother of God,
By his shining light we greet thee, Queen,
Ask for forgiveness of our sins, O thou whom we magnify.
Respected and pure is thy house, beloved Woman,
The church of Bethlehem is like the heavens, O immaculate one,
We know the creator of nature through thee, hail, Bethlehem,
We pay tribute to the glorious cradle, hail, O thou without
corruption.
Consecrate our prayer, child that lies in the manger,
Let those that believe in thee find mercy, O gracious one,
Give me, the unworthy, thy protective grace, O merciful one,
Ask this day for forgiveness of my sins, O giver of mercy.
Grant me, a sinner, today my request, O benefactor.

ბორენა დედოფალი

რომელმან-ეგე ევას მიუზღე ვალი,
ჰრქვი რად გაბრიელს: „ვარ უფლისა მხევალი“.
მაშინ ისტუმრე ქვეყნად მოუვალი, -
დაემხო ძალი, პირველვე სისხლდამთრვალი,
ქალწულო, მიხსენ ბორენა ჭირმრავალი!

Hymn by Borena

O Virgin who took away Eve's guilt, saying to Gabriel:
'I am the maid of the Lord', rescue me, thy sentinel,
The much-troubled Borena who wanders on earth.
Let the force that was drunk with the first blood collapse.